

תהלים ס"ח – גילוי שכינה במלחמה

מקורות והערות	תהלים פרק סח	
<p>במ' י:לה - ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה ה' ונפצו איביו וינסו משנאיך מפניך:</p> <p>• הוצאת ספר תורה מן הארון – ספר וסייף....!!</p>	<p>(א) למנצח לדוד מזמור שיר: (ב) יקום אֶל־להים ונפצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו:</p>	<p>1. To the chief Musician, A Psalm Song of David. 2. Let God arise, let his enemies be scattered; let those who hate him flee before him.</p>
<p>מיכה פרק א:ג-ד - כי הנה ה' יצא ממקומו וירד ודרך על במותי ארץ: ונמסו ההרים תחתיו והעמקים יתבקעו כדונג מפני האש כמים מגרים במוךד:</p> <p>• תיאור מלחמה!</p>	<p>(ג) כהנדף עשן תנדף כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים:</p>	<p>3. As smoke is driven away, so drive them away; as wax melts before the fire, so let the wicked perish at the presence of God.</p>
<p>דברים פרק לג:כו - אין כאל ישרון רכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים:</p> <p>דברים פרק י:ז-יח כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדל הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד: עשה משפט יתום ואלמנה ואהב גר לתת לו לחם ושמלה:</p> <p>תהלים פרק קמו:ו-ט עשה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השמר אמת לעולם: עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים ה' מתיר אסורים: ה' פקח עורים ה' זקף כפופים ה' אהב צדיקים: ה' שמר את גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יענות:</p> <p>• עי' תהלים קמ"ו • עי' גמ' מגילה לא. (כל מקום שאתה מוצא...) • בזמן שה' גיבור = איש מלחמה, הוא גם דואג גם ליתומים ואלמנות!</p>	<p>(ד) וצדיקים ישמחו ועלצו לפני אלהים וישישו בשמחה: (ה) שירו לא־להים זמרו שמו סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו: (ו) אבי יתומים ודין אלמנות אלהים במיעון קדשו:</p>	<p>4. But let the righteous be glad; let them rejoice before God; let them joyfully exult. 5. Sing to God, sing praises to his name; extol him who rides on the clouds; his name is the Lord, rejoice before him. 6. A father to the orphans, and a judge to the widows, is God in his holy habitation.</p>
<p>• יציאת מצרים? מוציא אסירים בכושרות גאולה? מלחמה גדולה?</p>	<p>(ז) אֶל־להים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות אף סוורים שכנו צחיתה:</p>	<p>7. God gives the lonely ones a home to dwell in; he leads out the prisoners to prosperity; but the rebellious dwell in a parched land.</p>
<p>שופטים פרק ה:ד-ה - ה' בצאתך משעיר בצעדתך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים: הרים נזלו מפני ה' זה סיני מפני ה' אלהי ישראל:</p> <p>• דוד מכיר שירת דבורה • התגלות ה' בהקשר של סיני = התגלות בתוך קרב מלחמה!! כמו אצל דבורה.</p>	<p>(ח) אֶל־להים בצאתך לפני עמך בצעדתך בישמון סלה: (ט) ארץ רעשה אף שמים נטפו מפני אֶל־להים זה סיני מפני אֶל־להים אֶל־להי ישראל:</p>	<p>8. O God, when you went forth before your people, when you marched through the wilderness; Selah; 9. The earth shook, the heavens dropped at the presence of God; even Sinai itself was moved at the presence of God, the God of Israel.</p>
<p>• ארץ אשר נלאה כוננת לעדתך (חיתך) הכנת או הנשים המבשרות נצחון המלחמה ישעיהו מ:ט - על הר גבה עלי לך מבשרת ציון הרימי בפה קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם: • או צבא רב – מבשרות / צבא ישראל</p>	<p>(י) גשם נדבות תניף אֶל־להים נחלתך ונלאה אתה כוננתה: (יא) חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים: (יב) ה' יתן אמר המבשרות צבא רב:</p>	<p>10. You, O God, sent a plentiful rain, to strengthen your inheritance, when it languished. 11. Your flock found a dwelling in it; you, O God, have prepared of your goodness for the poor. 12. The Lord gives the word; great is the company of those who bear the tidings.</p>
<p>מלחמה גדולה מתנהלת ע"י מלאכי מרום!! (עי' י"ח - רכב אֶל־להים רבתים) ונת בית – עם ישראל – מחלק את השלל!!</p>	<p>(יג) מלכי צבאות ידדון ידדון ונת בית תחלק שלל:</p>	<p>13. Kings of armies flee, they flee; and she who dwells in the house divides the booty.</p>
<p>שופטים ה (טז) למה ישבת בין המשפטים לשמע שרקות עדרים לפלגות ראובן גדולים חקרי לב: בראשית מט:יד יששכר חמר גרם רבץ בין המשפטים: • צלמון = חשך / הר בסביבות הבשן</p>	<p>(יד) אם תשכבון בין שפתיים כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ: (טז) בפרש ש־די מלכים בה תשלג בצלמון</p>	<p>14. Though you lie among the sheep folds you shall shine like the wings of a dove covered with silver, and her pinions with yellow gold. 15. When the Almighty scattered kings in it, snow fell in Zalmon.</p>

<p>ע"י מל"ב פ"ו – רבים אשר אתנו מאשר אתם</p> <ul style="list-style-type: none"> • רכב = כרובים, מרכבה <p>ע"י מדרשי חז"ל על מעמד הר סיני</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>מדרש תנחומא במ' ז'</u> • <u>בר"ר צט:א</u> • התגלות ה' בהמלחמה <p>בהקשר ההיסטורי</p> <ul style="list-style-type: none"> • מלחמת "עולם" – בבשן – ע"י שמ"ב פ"י – ארם צובא, מעכא, ארם נהרים, חלאמה = גולן. • שיר מלחמה – שיר נצחון. • ע"י פסוקים כ-כד <p>במדרש - מתרוצצים כל ההרים של אי"י ואומרים עלי תינתן התורה! מי נמצא שם?</p> <ul style="list-style-type: none"> • הר תבור • הר הכרמל • בשן <p>ג' ההרים של אי"י שעליהם היתה התגלות השכינה מעין הר סיני!</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>הכרמל</u> – סיפור של אליהו • <u>בשן</u> (חרמון) – אצל דוד (תה"ס"ח) • <u>תבור</u> – סיפור של ברק ודבורה! <p>פשט: כמו שהקב"ה ירד על הר סיני, וכמו שירד על הר תבור – הוא ירד גם על הר הבשן!</p> <p>(כט-לו)</p> <p>אחרי ההתגלות בבשן – חוזר ההתגלות לירושלים! למקום הקבוע של ההתגלות. היציאה היתה זמנית.</p> <p><u>דברים לג:כו</u> אין פאל ישרון רכב שמים בעזרד ונגאנתו שחקים:</p> <p><u>תהלים עח:סא</u> ויתן לשבי עזו ותפארתו ביד צר:</p> <p><u>תהלים קלב:ח</u> קומה ה' למנוחתך אפה וארון עזך:</p>	<p>(טז) הר אַּ־להים הר בַּשָּׁן הר גְּבֻנִים הר בַּשָּׁן:</p> <p>(יז) לָמָּה תִרְצָדּוּן הָרִים גְּבֻנִים הָהָר תִּמְדַּ אַּ־לֵהִים לְשִׁבְתּוֹ אֶף ה' יִשְׁכֵּן לְנֶצַח:</p> <p>(יח) רִכְבֵּ אַ־לֵהִים רַבְתִּים אֶלְפֵי שָׁנָן ה' בָּם סִינִי בְקִדְשׁ:</p> <p>(יט) עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי לְקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאֲדָם וְאֶף סוֹרְרִים לְשִׁכּוֹן נֶ־הָ אַ־לֵהִים:</p> <p>(כ) בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמֵס לָנוּ הָאֱ־ל יִשׁוּעַתָּנוּ סֵלָה:</p> <p>(כא) הָאֱ־ל לָנוּ אַ־ל לְמוֹשָׁעוֹת וְלֵה' אַ־דָּנִי לְמֹת תּוֹצֵאוֹת:</p> <p>(כב) אֲדָ אַ־לֵהִים יִמְחֹץ רֹאשׁ אֵיבֵינוּ קִדְקֹד שְׁעַר מִתְּהַלֵּף בְּאֲשָׁמֵינוּ:</p> <p>(כג) אָמַר ה' מִבֶּשֶׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְצֻלוֹת יָם:</p> <p>(כד) לְמַעַן תִּמְחֹץ רִגְלֶךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֵיבִים מִנְּהוּ:</p> <p>(כה) רָאוּ הַלֵּיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הַלֵּיכוֹת אֵלַי מִלְפֵי בְקִדְשׁ:</p> <p>(כו) קָדְמוּ שָׁרִים אַחֵר נְגִינִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת:</p> <p>(כז) בְּמִקְהָלוֹת בְּרָכוּ אַ־לֵהִים ה' מִמְקוֹר יִשְׂרָאֵל:</p> <p>(כח) שֵׁם בְּנִימֵן צַעִיר רֹדֵם שָׁרִי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׁרִי זְבֻלוֹן שָׁרִי נַפְתָּלִי:</p> <p>(כט) צַנְהָ אַ־לֵהִיךָ עֲזָךְ עֲזָךְ אַ־לֵהִים זֹ פַעֲלָתָ לָנוּ:</p> <p>(ל) מֵהִיכָלְךָ עַל יְרוּשָׁלַם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שִׁי:</p> <p>(לא) גֵּעַר חֵית קִנְהָ עֲדַת אַבִּירִים בְּעִגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרֹצֵי כֶסֶף בְּזֵר עַמִּים קִרְבוֹת יְחַפְצוּ:</p> <p>(לב) יֵאָתִיו חֲשַׁמְנִים מִנִּי מִצְרַיִם כּוֹשׁ תְּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים:</p> <p>(לג) מִמְלָכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זָמְרוּ אֲדָנֵי סֵלָה:</p> <p>(לד) לְרִכְבֵּ בְשָׁמֵי שָׁמֵי קָדָם הוֹ יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז:</p> <p>(לה) תִּנְנוּ עֹז לֹא־לֵהִים עַל יִשְׂרָאֵל גֵּאוֹתוֹ וְעֹזוֹ בְּשַׁחֲקִים:</p> <p>(לו) נוֹרָא אַ־לֵהִים מִמְקֹדְשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נִתָּן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לְעַם בְּרוּךְ אַ־לֵהִים:</p>	<p>16. O mighty mountain! O Mountain of Bashan! O many peaked mountain! O Mountain of Bashan! 17. Why do look with envy, O many peaked mountain, at the mountain which God desired for his abode? Truly the Lord will dwell there forever. 18. The chariots of God are twice ten thousand, thousands upon thousands; the Lord is among them, as in Sinai, in the holy place.</p> <p>19. You have ascended on high, you have led captivity captive; you have received gifts from men; from the rebellious also, that the Lord God might dwell among them. 20. Blessed be the Lord, who daily bears our burden, the God of our salvation. Selah. 21. He who is our God is the God of salvation; and to God the Lord belong the issues of death. 22. But God will strike the head of his enemies, and the hairy scalp of him who still goes on in his trespasses. 23. The Lord said, I will bring them back from the depths of the sea; 24. That your foot may be dipped in the blood of your enemies, and the tongue of your dogs may have their portion from the enemy.</p> <p>25. They have seen your processions, O God; the processions of my God, my King, in the sanctuary. 26. The singers went before, the players on instruments followed after; among them were the young women beating tambourines. 27. Bless God in the congregations, the Lord, from the fountain of Israel. 28. There is Benjamin, the youngest, leading them, the princes of Judah and their council, the princes of Zebulun, and the princes of Naphtali.</p> <p>29. Your God has commanded your strength; strengthen, O God, that which you have done for us. 30. Because of your temple at Jerusalem kings bring presents to you. 31. Rebuke the beast of the reed grass, the herd of bulls, with the calves of the peoples, who seek to ingratiate themselves with pieces of silver; scatter the peoples who delight in war. 32. Princes shall come from Egypt; Kush shall soon stretch out her hands to God. 33. Sing to God, you kingdoms of the earth; O sing praises to the Lord; Selah; 34. To him who rides upon the heavens of heavens, which are of old; behold, he sends out his voice, a mighty voice. 35. Ascribe strength to God; his majesty is over Israel, and his strength is in the clouds. 36. O God, you are awesome from your holy places; the God of Israel is he who gives strength and power to his people. Blessed be God.</p>
--	--	---

שירת דבורה - פרק ה'

Breishit Rabbah 99

Why look ye askance (terazdun), ye mountains of peaks (Ps. LXVIII, 17)? R. Jose the Galilean and R. Akiba discussed this. R. Jose the Galilean applied the verse to the mountains. When the Holy One, blessed be He, came to reveal the Torah on Sinai, the mountains ran about and contended with each other, each claiming: 'The Torah shall be revealed on me.' Tabor came from Beth Elim and Carmel from Apamea. Thus it is written, *As I live, saith the King, whose name is the Lord of hosts, surely like Tabor among the mountains and like Carmel by the sea so shall he come (Jer. XLVI, 18).* The one says, 'I have been called,' and the other says, 'I have been called.' Said God to them: " *Why look ye askance (terazdun), ye mountains of peaks" (gabnunim)?* Ye are all indeed high mountains, and yet ye are rather "gabnunim", which has the same meaning as in the verse, *Or crook-backed (gibben) or a dwarf (Lev. XXI, 20);* idolatrous worship has been performed on the tops of all of you. But Sinai, upon which no idolatrous worship has taken place, is *The mountain which God hath desired for His abode* (Ps. loc. cit.); therefore, *And the Lord came down upon Mount Sinai (Ex. XIX, 20).* Nevertheless, *Yea, the Lord will dwell therein forever (Ps. loc. cit.)*-in the Eternal House.

4. בר"ר פרשה צט ד"ה

א (תהלים סח)

לְמָה תִרְצָדוֹן הַרִים גְּבָנִים
הָהָר חָמַד אֶל־לֵהִים לְשִׁבְתוֹ
אָף ה' יִשְׁכֹּן לְנֶצַח (יז) - ר'
יוסי הגלילי ור' עקיבא,
רבי יוסי הגלילי פתר קרא
בהרים בשעה ש**בא**
ה**קב"ה** ליתן תורה בסיני
היו ההרים רצים
ומזיינים אלו עם אלו זה
אומר עלי התורה ניתנת
וזה אומר עלי התורה
ניתנת, **תבור** בא מבית
אלים ו**כרמל** מאספמיא,
הה"ד (ירמיה מו) חי אָנִי
נָאִם הַמֶּלֶךְ ה' צָב־אוֹת
שְׁמוֹ כִּי פִתְבוֹר בְּהָרִים
ו**כְּרָמֶל** בְּיָם יְבוֹא, זה
אומר אני נקראתי וזה
אומר אני נקראתי, אמר
הקב"ה לְמָה תִרְצָדוֹן
הַרִים וגוי כולכם הרים
אלא כולכם גבנונים, היך
מד"א (ויקרא כא) או גִבֹן
או דֶק, כולכם נעשה
עבודת כוכבים על
ראשיכם, אבל **סיני** שלא
נעשה עבודת כוכבים עליו
(תהלים סח) הָהָר חָמַד
אֶל־לֵהִים לְשִׁבְתוֹ, (שמות
יט) וַיֵּרַד ה' עַל הַר סִינַי,
אעפ"כ אָף ה' יִשְׁכֹּן לְנֶצַח
בבית עולמים

1. ספרי דברים פיסקא מ ד"ה רבי שמעון

רבי אלעזר המודעי אומר, **ספר וסייף ירדו כרוכים מן השמים**, אמר להם, אם עשיתם את התורה הכתובה בזה, הרי אתם ניצולים מזה, ואם לאו הרי אתם לוקים בו. היכן פירושו של דבר +בראשית גכד+ וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכֹּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרָבִים וְאֶת לֵהט הַחֲרָב הַמְתֵּהֶפֶקֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עַץ הַחַיִּים:

2. גמ' מגילה לא.

R. Johanan said: Wherever you find [mentioned] the power of the Holy One, blessed be He, you also find his gentleness mentioned. This fact is stated in the Torah, repeated In the Prophets, and stated a third time in the [Sacred] Writings. It is written in the Torah, *For the Lord your God, he is the God of gods and Lord of lords*, and it says immediately afterwards, *He doth execute justice for the fatherless and widow.* It is repeated in the Prophets: *For thus saith the High and Lofty One, that inhabiteth eternity whose name is holy*, and it says immediately afterwards, *[I dwell] with him that is of a contrite and humble spirit.* It is stated a third time in the [Sacred] Writings, as it is written: *Extol him that rideth upon the skies, whose name is the Lord*, and immediately afterwards it is written, *A father of the fatherless and a judge of the widows.*

אמר רבי יוחנן: **כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענוותנותו**; דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים.

כתוב בתורה - +דברים י"ז+ כי ה' אֶל־לֵהִיכָם הוא אֶל־לֵהִי הָאֱלֹהִים וְאֵדְנִי הָאֲדָנִים (הָאֱלֹהִים הַגְּדֹל הַגָּבֹר וְהַנּוֹרָא) ..., וכתוב בתריה עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאֶלְמָנָה שנוי בנביאים - +ישעיהו נ"ז+ כי כה אָמַר רַם וְנִשְׂא שִׁכְנוֹ עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וגו', וכתוב בתריה וְאֶת דְּכָא וְשִׁפְלָ רוּחַ (לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלְהַחֲיוֹת לֵב נְדָכָאִים).

משולש בכתובים דכתיב +תהלים ס"ח+ סֵלוֹ לְרַב־בְּעָרְבוֹת בְּנֵי הַשָּׁמַיִם, וכתוב בתריה אָבִי יְתוֹמִים וְדִין אֶלְמָנוֹת...

3. תנחומא פרשת במדבר סימן ז ד"ה (ז) וידבר ה'

(ז) וידבר ה' אל משה במדבר סיני, ששה דברים נקראו לו (תהלים סח) הָר אֶל־לֵהִים הַר בְּשֵׁן הַר גְּבָנִים, הָהָר חָמַד, הַר חוֹרֵב הַר סִינַי, הָר אֶל־לֵהִים - הַר שִׁישׁ בּוֹ אֲלָקִים בְּדִין שְׁנֵאמַר (שמות כא) וְאֵלֵהֶם הַמִּשְׁפָּטִים... הַר בְּשֵׁן - הַר בֵּא שֵׁם הַקְּבִי"ה, הַר גְּבָנִים - הַר שִׁפְסַל אֶת כָּל הַהָרִים כְּדִ"א או גִבֹן או דֶק (ויקרא כא) הָהָר חָמַד - הַר שְׁחָמַד לִישֵׁב בּוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים סח) הָהָר חָמַד אֶל־לֵהִים לְשִׁבְתוֹ, הַר חוֹרֵב - שְׁבוּ נִמְשַׁכָּה חָרֵב - מוֹת יוֹמַת הַנוֹאֵף וְהַנוֹאֶפֶת, מוֹת יוֹמַת הַרוֹצֵחַ, הַר סִינַי - שְׁבוּ נִשְׁנְאוּ הַעֲכוּוֹ"ם לְהַקְבִי"ה וְנָתַן לָהֶם אֲפוּפָסִין שְׁנֵאמַר (ישעיה ס) כִּי הַגּוֹיִם חָרֵב יַחֲרֹבוּ אִ"ר אֲבֵא בְרַ כְּהֵנָּה בְּשֵׁם רַב־יּוֹחָן חָרוֹב יַחֲרֹבוּ שְׁנֵטְלוּ שֵׁם אֲפוּפָסִין.